

JIŘÍ PLOCEK

HUDBA STŘEDOVÝCHODNÍ EVROPY

TORST

WORLD MUSIC – DŮM S VELKOU STŘECHOU

Vydavatelé nejrozšířenějšího průvodce *World Music – Rough Guide* v předmluvě k prvnímu vydání z roku 1994 uvedli, že termín world music zavedla v 80. letech malá britská vydavatelství především jako obchodní značku, která měla prodejcům a distributorům vymezit etnicky zaměřenou produkci titulů s africkou, iberoamerickou a další hudbou, pro niž neexistovala žádná jasná škatulka. Na obchodníky to zapůsobilo, termín se rychle ujal. Brzy se však začaly objevovat námitky, že tento pojem je příliš vágní a vlastně nesmyslný. Co si má člověk představit pod pojmem „světová hudba“? Navrhované alternativy: root (vycházející z kořenů), ethnic (etnická), international (mezinárodní) se však neujaly. Termín world music však i přes svou neurčitost existuje a má svůj obsah, jenž je náplní festivalů či samostatných koncertů a mnoha hudebních nosičů. My si jej pro účely naší knížky vymezíme takto: Je to hudba, jež vychází z více či méně starobylých hudebních tradic, které charakterizují jednotlivá etnika (národy a národnosti) a mají původ především v selském (vesnickém) prostředí. Zahrnuje jak tradiční hudební projev (hudební folklor), tak i nejrůznější současné spontánně se rozvíjející směsné styly, dnes označované jako fúze (s folkem, rockem, jazzem apod.), které jsou lidovou hudbou inspirovány. Zmíníme se i o hudebním folklorismu, což jsou vědomě pěstované folklorní projevy vycházející z poznatků a studií etnografických a muzikologických (např. značná část moravských folklorních souborů pracuje na tomto základě). Tomuto směru však chybí charakteristické rysy spojující skutečně lidové hudce minulosti a současnou world music – silný prvek osobní spontaneity a do jisté míry hudebně národopisný

„diletantismus“, který je často příčinou nových a nečekaných prvků v tvorbě.

Nebudeme zacházet příliš daleko do oblasti čistého folku, jazzu či vážné hudby, ty mají v jádru nadednický charakter a patří jim samostatná pojednání. Totéž platí i o různých druzích alternativní hudby, které přesahují do širších sociálně-politických dimenzí.

Existují hudební směry, které patří do kategorie relativně mladého městského folkloru a mají také etnický charakter par excellence – třeba trampská hudba (v Čechách i na Moravě). Ta je ryze českým fenoménem a bylo by na místě ji zmínit v publikaci určené cizincům, pro které je kuriozitou, s níž se u nás mohou bezprostředně setkat. My se zde trampské hudbě věnovat nebudeme, protože byla popsána jinde (vznik trampingu, včetně trampské písně, zachycuje například kniha Boba Hurikána *Dějiny trampingu*, Praha 1990).

Naší výchozí pozicí bude původní vesnická lidová hudba – ta, které se u nás někdy říká oním poněkud nelibozvučným slůvkem folklor (v zahraničí lépe: traditional (folk) music, tradiční (lidová) hudba, jindy etnická hudba), a podíváme se, kam až sahá její inspirační síla. Právě to je dnes zahrnuto pod pojem world music. Kromě jediné výjimky – a tou je „inspirovaná“ hudba vážná.